

MAGYAR KURIR

7 W
Zeitung
8.15

FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden, December 14-ik napján, 1813-dik esztendőben.

B é t s.

Mária Pawlowna Orosz Csász. Nagy Hertzeg Asszony, a' Fels. Orosz Császár *I. Sándornak* egyik kedves testvér húga, a' Szakszen - Weimári örökös Hertzeg *Károly Fridriknek* szeretett felesége, a' múlt Octob. 25-ik napján a' Bétsi fő Katona ispotálynak, *Schmitz* Csász. Kir. Komornyiktól 300 for. V. Cz. küldött, olly meg határozás mellett, hogy azon summa azon ispotályban lévő beteg és sebes katonáknak adattassék. Minekelőtte ezt a' nagy lelkűségből származott jótéteményt a' Csász. Kir. Hadi Tanács illendő módon meg köszönte volna Eő Csász. Nagy Hertzegségének, már meg voltak az intézetek az eránt tételve, hogy azon nagy lelkű Hertzeg Asszonynak adományra illendő módon és a' tzelhoz képest kiszolgáltassék.

A' Fels. Csász. Kir. Udv. Kamarának, s egyszersmind a' Financ. és Commerc. Udv. Hivatalnak egyik nagy érdemű tagját, *Báró Lederer Károly* Eő Nagyságát, valóságos Status és Conferentiális Tanácsossá, s ő helyette pedig ugyan azon Fels. Udvari Kamarának Ud. Titoknokját *Báró Pickersdorf* Ferentzet valóságos Udv. Tanácsossá tenni méltóztatott Fels. Urunk.

Német Birodalom.

A' Moenus mellett fekvő Frankfurtban,

a' hol a' három szövetséges nagy Fejedelmeknek, úgymint az Austriai 's Orosz Császároknak, és a' Fels. Prussziai Királynak fő hadi szállások vagyon, e' folyó Karátsony Havának 1-ső napján következő hirtelmeny adattatott ki:

„Nem régiben azt végzette a' Frantzia Kormányának, hogy háromszáz ezer Conscriptusok állitassanak ki. Ennek a' Tanácsbéli végzésnek indító oka a' szövetséges Hatalmasságokra nézve valóságos ösztön arra, hogy még egyszer azt a' tzel, melly őket a' jelen való háborúban vezérli, azokat a' fenékrégulákat, mellyekenn az ő tselekedetek fundáltatik, az ő kívánságokat és meghatározásokat e' világ szemelieibe terjeszthessék.“

„Nem Frantzia Ország ellen, hanem *Napoleon* Császárnak azon világosan kijelentett nagy hatalma ellen, mellyet ő Európa és Frantzia Ország szerentesülenségére birodalmának határain kívül darab ideig gyakorlott, hadakoznak a' szövetséges Hatalmasságok. Ezeket a' Rénus mellé vezette a' győzedelem, a' mellyel való eléleg elsőben is arra bírta Eő Csász. 's Kir. Felségeket, hogy a' Frantzia Császárt békesseggel megkínálják. Annak az új és megnevezett erőnek, mellyet Eő Felségek minden Német Országi uralkodó Fejedelmeknek és Hertzegeknek mellejek való állások által nyertének, semmi befolyá-

sa nem volt a' békesség feltételeibe. Ezek valamint Frantzia Országának, úgy szinte a' több Európai Statusoknak függetlenségeken fundáltak. A' szövetséges Fejedelmeknek feltételeik tzeljokra nézve igazságosak, nagy lelkűségből, 's nemes indulatból származtak, mindenekre nézve meg nyugtatók, és ditsőségesek."

„A' szövetséges Monárák azt kívánják, hogy Frantzia Ország nagy, hatalmas, és szerentsés legyen, mivel a' hatalmas, nagy és erős Frantzia Ország, az Európai Statusok alkotmányának fundamentom köve; azt kívánják, hogy Frantzia ország szerentsés legyen, hogy a' Frantzia kereskedés ismét felelevenedjen, hogy a' mesterségek és tudományok, mint a' békesség jótéteményei, ismét virágozzanak, mivel csak akkor lehet egy nagy nemzet tsendes, ha szerentsés, oly nagy kiterjedést fognak a' szövetséges Fejedelmek a' Frantzia Birodalomnak hagyni, a' millyen Fr. Országának egy Királya alatt sem volt, mivel egy vitéz nemzet alább nem száll azért, ha azt valamely vakmerő és véres háborúban szerentsétlenségek érdeklik."

„Mindazáltal a' szövetséges Fejedelmek is szabadosan, szerentsésen, és tsendesesen élni kívánnak, oly békesseges állapot óhajtának magoknak, melly a' hatalomnak bölts felosztása, igazságos egyarányúság által, az ő alattokvalók azon számos inségektől megszabadúlhassanak, a' mellyek platt hűsz esztendőttől fogva Európa nyugt.

„Eznek a' nagy és jól tévő tzeinák elérése nélkül le nem fogják a' szövetséges Hatalmasságok a' fegyvert tenni, ez a' nemes tzel az ő erőlködéseknek leg főbb tzelja — le nem teszik a' fegyvert mind addig, míg Európának politikus állapotja ismét meg nem erősítettik, minelölte a' haszontalan nagyra vágyódáson győzedelmet nem vesznek az állandó alkotmányok; végtére mind addig, míg Európának békessége szent megegyezések által meg nem erősít-

tetik. — Költ Frankfurtban, December 1. ső napján, 1813-ik esztendőben.

E' folyó hónap 4-ikén a' Fels. Prusz. sziai Király fényes ebédet adott Frankfurtban, mellyenn a' Fels. Austriai 's Orosz Császárok, *Mária és Katalin Orosz Csász.* nagy Hertzeg Asszonyok, *Louis Würtembergi Hertzeg Asszony*, a' Thurn-Taxisi herczeg Asszony, a' Hassziai Vál. Fejedelem, a' Szaksz-Weimári, Koburgi, és Gothai Hertzegek is jelen voltak. Ezen pompás vendégség alatt igen szép és váltogatott szerszámokból álló katona muzsika volt, melly a' vendégség örömet nagyon emelte.

Würzburgból írják November 26-ik napján, hogy ottan 150 és egynehány pénz el megterhelt Orosz társzekerek mentek által, mellyeket egy osztály Kozákok kísérték. Ezek után egy Orosz Generális marsirozott keresztül egy nagy tsapat katonasággal. — Az az Orosz Osztály sereg is, mellyen általmenetele előre meg volt jelentve, ott pihente ki magát, és különbkülönb úton a' Rajna mellé marsirozott.

A' Német Országi Correspondens újságleveleknek 2-ik Decemberi darabjában ily szép jegyzést olvasunk: Ma múlt, *úgymond*, 21 esztendeje, hogy a' Német Ország hadi seregei Frankfurt városát *Custine* Fr. Generál kezéből megszabadították. Akkor nem is álmodtunk azokról, mellyeket aztán számos esztendőig kellett vala szenvednünk. — Felejtük el mind azokat, mellyeknek emlékezete minékünk keserűséget okoz, tartsuk magunkat a' jelenvalókhoz, és boldogabb idők elérésével bíztassuk magunkat. — A' dolgoknak folytatja nagyon megváltozott. — Egy olly roppant hadi sereg gyűll össze a' Rajna mellett, a' millyent soha sem látott ez a' folyóvíz, és készen van arra, hogy az el-

Jenséget a' maga határai közt felkeresse. A' mi vidékünkön szünetlenül számos és sokféle fegyverü osztály seregek mennek által. A' Hollandiában történt dolgoknak, a' mellyekről minden nap többet többet hallunk, nagy befolyása fog leüni a' Rajna vizénél mellett való hadi foglalatosságokká.

Hadi Történetek.

I. Hollandiában.

A' közelebb múlt postanapon költ Magyar Kurirnak utolsó lapján azt ígértük, hogy a' Hollandiában esett új revoluziónak valóságos indító okait Erd. Olvasóinkal közleni fogjuk, mellyből által láthatni, hogy a' szövetséges Belgáknak méltó okok volt a' Frantziák ellen feltámadni. — A' Düsseldorfi közönséges újság levelek következendő módon adják azt elő: Előre tudván azt a' Frantzia Kormányzék, hogy a' jelenvaló igen szoros környúlások közt a' Belgák, a' kiknek minden kereskedéseket elrontotta, 's annál fogva koldúsokká tette, bosszút kívánnak állani, és a' szövetséges hadi seregeket magokhoz bebótsáttják, a' Hollandiai gátokat által fúratya, 's az egész tartományt víz alá rekeszteni fogja; mivel pedig az illy mindent elpusztító, 's egyedül dühösségből, 's kétségbe esésből származó intézetek nem tsak a' falusi házakat, kerteket, és szép falúhelyéseket, a' millyenek Hollandiában nagy számmal találhatunk, hanem egyszersmind a' földmívelést is leg alább tíz esztendőre össze szokták rontani, 's annál fogva végső inségre juttatták a' szegénységet, a' kereskedésnek romlása miatt nagyon elkeseredett Belgák fegyverhez nyúltak, az Amsterdamban, Rotterdamban, és más népes városokban volt Frantziákat magok közzül kiűzték, 's egyátallyában meg nem engedték, hogy a' Hollandiai tartomány töltései és gátjai által fúratassanak.

Erről a' Hollandiában támadt felkelésről kövekezendő módon szöllenak a' Prus-

sziai tábori újság leveleknek *Zwollban* (a' Transisalini tartományban fekvő szép városban) Nov. 28-ik napján költ darabjai: „November közepe táján, *úgymond*, Hollandiának több részeiben nagy mozgások tapasztaltattak a' Frantzia katonaság közt, a' nélkül, hogy annak valóságos okát valaki megmondhatta volna. A' vámszedők, a' kikre a' tenger partyaira való vigyázat való bizatva, azokat elhagyták, és Utrechtbe gyűlleni parantsoltattak, a' hol regementek formáltattak belőlök. Oda küldettek néhány osztályseregek, és a' fegyveres polgároknak nagy része is.“

„Midőn Amsterdamban Novemb. 16-ikán az ő elmentetek észrevéteződött, és a' Kintstartó *Lebrun*, a' Praefectus Gróf *Celles*, a' Generál Commissarius *Montal*, és a' több Fr. tisztviselők is onnan elmentek volna, a' nép, melly a' sok eiztendőtől fogva szenvedett nyomorúságot és inséget megúnta, feltámadt, és hogy magáért bosszút álhasson, a' vámszedőknek lából épített strázsaházaikat a' kikötőhely előtt össze törte, 's megégette.“

„Mindezek minden prédálás és feslettség nélkül mentek végbe, 's olly vigyázósággal, hogy tűzoltó vízi puskák tartattak készen, ne hogy vagy történetből, vagy gondolatlanságból tűz támadjon, vagy másoknak vagyonaik megkárosíttassanak. A' tsendesség és jó rend is tüstént helyre állottak, mihelyt a' nemzeti gárdisták Oberster *Brienen* vérlése alatt egy 24 személyből álló, jó hazafiságról, 's hazájok eránt való szeretetéről mindenektől esmeretes polgárokból álló Commissió választott, a' kik magokat arra ajánlották, hogy ők addig, míg más intézetek tétetődnek, a' város dolgainak folytatását magokra vállalják. Ezt a' szerentsés történetet sok: „Éllyen az Orániai Ház!“ örömköltások követték, és kiki azon igyekezett, hogy ezen Fejedelmi Házhoz való jó szívűséget narants színű jelekkel jelentse ki, mellynek emlékezetek nem tsak el nem óltatók

az ő szíveken, sőt inkább annak távolléte alatt kéttzeresen beiseselb lön. — Hasonló previsorin, avagy ideig óráig tartó Kormánysek állott fel-Hágában *Hogendorp* közönségesen szeretett hazafiban. — Gróf *Styrum Limburg* Hágai Kormányozó nevezet alatt a' felfegyverkezett polgárság igazgatását vette fel, az öröm-közönségesé lön, és mindentűt az Orániai Ház tüzimere a' narants szin löbögött, 's ilyen öröm kiáltások zengedeztettek a' levegőt: „Ellyen az Orániai Ház, ellyen Hollandia! Rotterdam, Dordrecht, Delft, Leyden, Harlem, és más nevezetesebb Hollandiai városok is Hágának példáját követvén, kormányozásoknak módját megváltoztatták, és olly személyeket választottak közönséges tisztviselőknék, a' kik az Orániai Háznak, és a' régi Constitúciónak esméretes barátai voltak. Megtartásra méltó dolog, hogy ezek a' változások egy idő pontban, és egyenlő akaratból történtek, ámbár a' nevezett városok közt semmi előre való egyetértés nem esett légyen is. — Hasonló indulat 's értelem lelkesíti Hollandiának faluhelységeit is, mellyeknek lakosai a' reájok vett nagy tehernek súlyját el nem felelhetvén, örömmel mennek a' szabadság zászlója alá, és az Orániát Fejedelmi Háznak közikbe való menetelét nagy nyughatatlansággal várják.

II, A' Rajna mellyéken.

A' Düsseldorf-i közönséges újság levelek szerént, a' *Bulow* Prusszus General Lajtinánt vezérlésére bízott szövetséges hadi seregeknek egy része, December 2-ik napján, reggeli 3 és 4 óra közt Düsseldorftól egy órani földre, *Bolmerswert* és *Ham* mellett, egy kevés ellentállás után szerentséssen által ment a' Rajna bal partjára, 's mingyárt elfoglalta a' Kolonjai volt választó Fejedelemségnek kistsiny de erős városkáját *Neust*, minekutánna annak egyik kapuja puskaporral felvettetett, és az abban

volt Fr. katona őrizet elfogattatott volna melly 20 tisztből, 200 köz emberből és néhány vámszedőkből állott vala.

„A' mi derék vitézeink már régtől fogva kívánkoztak a' Rajna bal partjára általmenni, 's az ő győzedelmieknék tüzimereit ottan kifüggesztani. Ebben az ezösségben a' többi közt egy hadi kaszát, igen sok tábori eleséget, számos vágai való marhát találtak a' győzedelmesek, mellyeket azon napon onnan el kellett vőlna vinni.“

„Azok közt, a' kik magokat mások felett megkülönböztettek, számos ifjak voltak a' Düsseldorf-i nevezetes házakból, a' kik néhány nappal annakelőtte, az önkényen valalkoztak közt szolgálatba állottak, és a' szabadsághoz, 's hazához való buzgó szeretetből az előmenő sereghen voltak. Illy öröm kiáltással jöttek vissza: „Ellyenek a' szövetséges Hatalmasságok!“ a' nyert prédák lovakból állottak. Az ő bejövetelekkor mindeneknek szemekből öröm tündöklött ki, a' mi polgártársaink közzül kiki azon iparkodik, hogy példajokat követhesse. Ugy hallatik, hogy a' szövetséges derék hadi seregek a' Rajna jobb partján kiterjeszkettek, és egész Jülichich előbre nyomúltak.

III. Prussziai Lengyel Országban.

A' Berlini közönséges újság leveleknek 2-ik Decemberei darabjában azt olvasjuk, hogy a' Dantzig-i erősségben fekvő Fr. katona őrizetnek commandirozó Generalisa *Rappcapitulált*, az az, megegyezés mellett azon erősséget a' Württembergi Hercegnek által adta. Ennek a' capitulatiónak nevezetesebb tikkelyei a' következők: állanak, hogy azon erősség minden-abban lévő hadi szerszámokkal 's egyebekkel együtt, Decemb. 24-ik napján, az Orosz Csász. és Prussziai Kir. szövetséges seregeknek által fog adattatái; hogy az abban volt Fr. katona őrizet hadi fogságba mégyén, 's minden fegyverét lerakja; hogy

az azon fogadás mellett, hogy a szövetséges Fejedelmek ellen fegyvert nem fog, Frantzia Országba vissza bocsátatik; hogy azoknak a más nemzetbeli katonáknak, a kik a Frantzia szolgálatban lévén ott voltak, szabadság engedődik, arra, hogy vagy hazájokba visszameenyének, vagy a szövetséges Fejedelmeknek hadi szolgálatjokba állanak, hogy a kormányozó Fr. Generális *Rapp* egy 600 főből álló kísérelő sereggel Frantzia Országba fog menni; végezetre hogy minden Neufahrtwasseri, Westerpalti, Montebellói, Weichselmündi és egyéb erősségek, a capituláció után 24 órával a szövetséges hadi seregeknek által fogtak adattatni.

Ezt a capituláció, a mint a Prusziái tábori újság levelek tartják, következő dolgok előzték meg, mellyekből előye is azt lehetett kihúzni, hogy az ott volt Frantzia seregek azon várost bizonyosan oda fogják hagyni. A' Novemb. 21-ik napját követett éjjel, az úgy nevezett Jezsuita és Zsido sántzok az ellenségtől elvételtek; ezeket a sántzokat annyira össze rontották a mi batteriáink, hogy azokat az első réárohanással kéntelen volt az ellenség el hagyni. — Hátrálván az Alt-Schottland külső várost megégette a Jezsuiták templomával együtt, mellynek helyén most hamuhalmoknál egyebet nem látni; olly erősz az ágyúzás, hogy egy minutum vagy szempillantat alatt 10, sőt 20 ágyúlövés is esett."

„Dantzighól minden nap 18, sőt 20 szökött katonák is mentek ki, azok közt sok Frantzia pattantyúsok is: ezek mindnyájan azt beszéllik, hogy a leg főbb tisztek minden utolsó szükségekre nem tartozó vagyonaikat eladogailják, magoknak lovakat és egyéb útra való dolgokat vesznek, hogy a Kormányozó egy nap alatt, az örök katonáknak minden monturját kiosztotta, mint p. o. minden katonának két

forma köntöst, 3 pár lábbelit, és ezen környülállásokból azt lehetett észre venni, hogy ők onnan elmenni készülnek.

Olasz Ország.

A' Majlandi hivatal szerint való újság levelek Napoleon Császárnak egy olly levelet közli a Publikummal, mellyben azal biztattyá ez a' Fejedelem a' Lódi herceget, hogy ő száz ezer emberből álló armádát gyűjt össze Turin városa mellett, hogy az Olaszokat semmi esetben, és semmi nehézkörnyülállások közt el nem hagyja, és hogyha szinte Frantzia Országának jelenvaló állapotja súlyos is, még is mindazáltal annak következéseit bizonyosan el fogja hárítani.

Ezekben a' hivatal szerint való újság levelekben azoknak az Olasz hadi tiszteknek leveleik is elő fordítuak, mellyekben a' Spanyol Országban volt, de már onnan kiűzetett Olasz hadi népek tisztjei azon esedeznek Napoleon Császárnál, hogy engedje meg nekik, hogy hazájoktat védelmezésére haza mehessenek.

A' Spanyol Országhól Sicília Országba visszatért Anglus Generális Lord *Bentinck*. a' mint Palermóból, azon Ország fő városából írják, következőkéntelmű hírdetményt intézett azon Status lakosihoz:

„Mivel, úgymond, Gen. Lajtinnant Lord *Bentinck* magát a' Fels. Királynak és Koroná Hercegnak arra kötelezte, hogy meg nem engedi, hogy a' Királynak azon Ország szabad constitutiojára adott megegyezése a' Kir. Korona bátorságára, és a' közhatalom tsendességnek kárára legyen más tudva lévő esmérétes printzipiumokból: ennél fogva kihirdeti, és mindennek böl: ennel fogva kihirdeti, és mindennek. lamenteum ennek a' szigetek jó rendtartásáról, és javáról nem szorgalmatoskodni,

valámeddig nem csak a' lakosoknak szabadságok, hanem még a' Statusnak fennlétele is veszedelmes változással fenyegettetik, s valámeddig az 1812-ik esztendőben szerénssésszen kezdődött; Constitutionnak munkája állandó nem leszen, mind addig kötelesek tartya magát a' General Lajtinapt a' közönséges tsendességet minden vezérlése alatt lévő katoná erővel fenntartani. Arra való nézve világosan kimondja, hogy ó a' közönséges tsendesség megháborított, a' gyilkosokat, és a' Constitutionnak minden ellenségeit, a' kik a' Kormánysszéknek intézeteit akármilyen módon félbe szakasztani igyekeznek, ellének rövid katoná processust fog indíttatni, és halállal megbüntettetni."

Valente városa, a' mint a' Német Országi Correspondens előadja, nem kevés szorongattatások közt van a' jelenvaló időben. Az Anglus hajók oda menvén annak minden útjait úgy bezárták, hogy azon sem ki, sem abba bé nem lehet menni, és hanemha más hadakozó hajók azon városnak segítségére érkeznek, annak bloquadája, vagy bezároltatása hosszas ideig fog tartani. Az oda való lakosok ugyan avval vigasztallják magokat, hogy városok minden némű eleséggel bőven meg lévőntöltve, akármelley hosszas ostromlást kiállhálnak.

Északi Német Ország.

A' Berlini közönséges újságok azt tar-

tyák, hogy a' szövetséges hadi seregek már a' Minden hertzezséget és annak anja városát *Mindent* is vissza vették a' Frantziáktól. — Minden a' Westfaliai Kerületben fekvő hertzezség, melly a' Westfaliai bekesség előtt Püspökség volt, hanem 1648-ik esztendőben saecularizáltatott, avagy világi birtokká tétetődött, és a' Brandenburgiai Val. Fejedelemségnek adattatott. Ennek fő városa Minden a' Weser folyóvíz mellett fekszik, mellyen erős és hosszú kő híd van, és az erős sántz által fedetetik.

Ezt a' várost a' múlt Novemb. 3-ik napján foglalták el a' szövetséges Orosz és Prusszus hadi seregek, minekutánna az említett hídon az ott volt Frantziák által mentek, s annak két hóltozatját magok után puskaporral felvettették volna. A' Prusszus katonák és Kozákok, este 7 és 8 óra közt azon városba harangzúgások közt bémenvén, sok örvendező Vivat kiáltásokkal fogadtattak, egész éjjel ki voltak a' házak világosíttatva. Ezt ugyan a' szövetséges Fejedelmekre, de, a' mint a' Berlini újság levelekben írják, kiváltképen a' Prussziai Fels. Királyra nézve mivették, kinek atyai, bölts és szelid uralkodásának emlékezetét; semmi féle viszontagságok ki nem írhatták szíveikből. — Leg szembe-tűnőbb és érzékenységet ébresztőbb dolog volt az, hogy minden vallásbéli gyülekezet, tulajdon ösztönözésből, papjaikkal együtt, este 10 órakor a' templomba menvén, gyertya világ mellett hálaadó éneket énekeltek és imádkoztak.

Dec. 11-ik napján adtak 100 Forint-Convenciós pénzért 185 7/8 f.tot. Váltótrédulában; Egy Császár aranyért 8 f.tot 42 1/2 krt.